

TÜRK MASAL TIPLERİ KATALOĞU TASLAĞI ÜZERİNE

On the Draft Catalog of Turkish Folktale Types

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU*

ÖZ

Türk masallarının tipleri üzerine ilk katalog 1953 yılında yayımlanmıştır: Prof. Dr. Wolfram Eberhard-Pertev Naili Boratav, *Typen türkischer Volksmärchen*, Wiesbaden. 378 tipe yer veren bu katalog öncü bir çalışmadır. Ancak uluslararası kataloglama sistemine uymamaktadır. Burada, 378 masal tipi 23 başlık altında sıralanmaktadır. Oysa, başlıklar arasında boş bırakılmalı ve bazı tipler alt dallara ayrılmalıydı. Bu sonuncu husus sadece bir tipte görülür: 7 numaralı tipin iki alt dalı vardır.

Bugün, son 40 yıldan beri yapılan değerli çalışmalarla, eldeki masal sayısı büyük bir artış göstermektedir. O hâlde bu malzemeden yola çıkarak Aarne Thompson tip kataloğuna uygun bir çalışma yapılmalıdır. Bu iş, bir kişinin değil, bir ekibin işi olmalıdır. Ankara'nın merkez alınacağı; Selçuk, Fırat, Ege, Süleyman Demirel, Gaziantep, Balıkesir vb. üniversitelerin de destekleyeceği böyle bir taslak, alandaki boşluğu dolduracaktır. Bunca masal zenginliğinin arasında örnek bir masal tipleri kataloğumuzun olmaması, alanımız için önemli bir eksikliklerdir.

Anahtar Kelimeler

Türk masalları, tip kataloğu, taslak.

ABSTRACT

Very first catalog on the Turkish Folktales was printed in 1953, and Wolfram Eberhard-Pertev Naili Boratav prepared *Tpen türkischer Volksmärchen* and it was printed in Wiesbaden. The catalog had 378 types and it was a pioneer on its field, but it did not fit to the international cataloging system. Three hundred seventy eighth folktale types were categorized in 23 different titles. However, there should be gaps between titles and some types of folktales should be divided into subtitles. They obeyed the said rules in one folktale type that the type of number seven has two subtitles. Today, the number of folktales has increased by the help of the important studies which have been carried on in forty years. Therefore, beginning from this ready point there should be prepared a new Turkish Folktales Catalog similar to the Aerne Thompson type catalog. A single person may not be strong enough to prepare such a catalog, so, a team should work together for this stuffy. A draft catalog should be supported by the Universities in Turkey such as, Selcuk, Fırat, Ege, Suleyman Demirel Gaziantep, Balıkesir etc, which can fill the gap we have today. Absence of such a catalog regarding the types of Turkish Folktales is a big loss for the scientific field we work on it today.

Key Words

Turkish Folktales, type catalog, draft.

1968 yılında masal araştırmaları alanına girdiğim zaman karşılaşacağım sorunların boyutları hakkında yeterince bilgi sahibi değildim. Bir sorun yumağı ile karşı karşıya kalacağımı biliyordum ama bunun sınırları ne olacaktı, onu bilmiyordum. Gümüşhane masalları konusunda çalışmayı kararlaştırıp alana derlemeye çıktığımda sorunların ilkiyle karşılaşmıştım. Ayrıca, bu konuda çalışan ikinci kişi ben olduğum için bir de yararlanacağımız, bize yol gösterecek kaynakların azlığı değil yokluğu söz ko-

nusu idi. İkinci sorunumuz, belki de ilk sorunumuz, alanımızda ortaya konulmuş Türkçe kaynakların âdeta yok deneyecek kadar az olması idi.

Alana yeni giren araştırmacı adayı için bu iki sorun yetiyordu. Ayrıca, çalışmamıza yön verecek hocamız da (doktora yöneticimiz) farklı bir alanın uzmanı idi. Bütün bunları göz önüne alınca çıkış yolumuzun çizilmesinde iş bize düşecekti. Ve biz var gücümüzle yerli ve yabancı kaynaklara ulaşmanın yollarını aradık. Avrupa ve ABD'nin konu ile ilgili yayın-

* Selçuk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Emekli Öğretim Üyesi, saimsakaoglu@hotmail.com

larını pazarlayan yayınevlerinin yardımıyla önemli bir yol almış olduk. Gördük ki Batı'da bu konu bizden birkaç adım öndedir. Bizim adımıza adım atanların başında, o yıllarda Paris'te yaşayan Prof. Dr. Pertev Naili Boratav geliyordu. Sonuçta daha sonraki yıllarda pek çok çalışmaya örneklik edecek bir çalışmamız ortaya çıktı. *Gümüşhane Masalları / Metin Toplama ve Tahlil* (Ankara 1973, 2. bs. *Gümüşhane ve Bayburt Masalları*, Ankara 2002).

Bu çalışmanın ortaya konulmasında, bibliyografyasından da anlaşılacağı üzere, alanın hem eski çalışmaları görülmüş, hem de bol bol masal metni incelenmiştir. Çalışmamız, 1969-1971 yıllarının imkânlarına göre yapılabilecek çalışmaların önde geleni idi. Ama içimizde bir düğüm vardı. Bu çalışmayı daha ileriye götürmek! Nitekim 1974 ve 1975 yıllarında ABD'nin iki ayrı üniversitesinde dinlediğim dersler, katıldığım seminerler ve elde ettiğim makale, kitap ve doktora tezi seviyesinde bile olsa masal katalogları, beni daha önce tamamlayıp yayımlattığım çalışmanın üzerine çıkmam gerektiği sonucuna ulaştırdı.

Bu arada konusu masal olan pek çok yüksek lisans ve doktora tezi yönettim. Ancak öğrencilerim de, benim gibi Batılı çalışmalara sınırlı ölçüde yaklaşılabildiler. Onların şansı benim, doktora çalışmamdan sonra elde ettiğim kaynaklara da ulaşabiliş olmalarıydı.

Ülkemizde masal üzerine çalışan başka araştırmacılar da oluştu. Derlediler, değerlendirdiler ve yayımladılar, ancak beklediğimiz çalışma bir türlü ortaya konulamadı. Bu konuda bir şeyler yapacağına inandığımız gençler ya alan değiştirdiler veya yurt dışına gidip konuya

tekrar eğilmediler. Biz hâlâ beklemekteyiz.

Prof. Boratav'ın, hocası Wolfram Eberhard'la birlikte hazırladığı, *Typen türkischen Volksmärchen* (Wiesbaden 1953) adlı katalogun aslını görseler bile içine giremeyen araştırmacılar çalışmalarını bir tür el yordamıyla götürmeye çalıştılar. Oysa bu çalışmanın bir de "ön çalışması" vardı; ne var ki onu gören, ondan söz eden, onu bir karşılaştırma konusu olarak ele alan çıkmadı. Bu, belki de 'meçhul' diyebileceğimiz "ön çalışma" doktora çalışmalarımız sırasında ele alınıp değerlendirildi. "Sechig türkische Tiermärchen" (Ankara Üniversitesi Yıllığı, Ankara 1947, 246-306, Türkçe özeti var) adlı makale, *Typen türkischen Volksmärchen*'nin ilk bölümünü oluşturan 'Tiermärchen (hayvan masalları)'ın ilk şekli idi. Nitekim burada 60 kadar olan tip sayısı *Typen türkischen Volksmärchen*'de 66'ya yükselmisti. Bu sayı artışı bazı tiplerin bağımsız tiplere ayrılması veya yeni tiplerin eklenmesiyle gerçekleşmişti. Bunun sonucu olarak bu 'ön çalışma'ya göre 345 olarak belirtilen toplam tip sayısı da 378'e yükselmisti.

Bizde uluslararası ölçülere uygun masal tipleri katalogu henüz hazırlanmadı, hazırlanması da oldukça zor. Bizde bir katalogun yapılması elimizin altındaki bir miktar masalı belli başlıklar altında toplamak olarak algılanıyor. İşin ilgi çekici yönü bu işe ilk defa girişenlerin kim olduklarını bilenler bile yok denemek kadar azdır. Oysa, "Yola nereden çıkmış, kim çıkmış, nasıl çıkmış, sonucu nasıl olmuş?" gibi bir dizi soruyu bu yola baş koyanların bilmesi gerekir.

Bilim dünyasının hâlâ en önde gelen bazı temel kitapları ve kaynakları vardır. Bunların bazıları aşılsa bile, yola

çıkıştaki ilk hızı verdikleri için önemlidir ve tanınmalıdır. Artık alanın klasikleri arasına giren bu kitap ve kaynak eserlerden bazılarını hatırlatıverelim.

- Antti Aarne, *Verzeichnis der Märchentypen mit Hilfe von Faschgenossen Ausgearbeitet*, Helsinki 1910.
- Antti Aarne, *Übersicht der Märchenliteratur*, Hamina 1914.
- Gédeon Huet, *Les Contes Populaires*, Paris 1923.
- Stith Thompson, *The Folktales*, New York 1946.
- Max Lüthi, *Märchen*, Stuttgart 1962.
- Antti Aarne-Stith Thompson, *The Types of the Folktale*, Helsinki 1928 (2. bs. Helsinki 1964).
- Stith Thompson, *Motif Index of Folk Literature*, 6 C., Helsinki 1932-1936; 2. bs. Bloomington 1955-1958.
- *Enzklopädie des märchen*, Berlin.
- *Funk and Wagnalls Standart Dictionary of Folklore / Mythlogy and Legend*, 3. bs., New York 1972.
- *Demos*, Fabula vb. süreli yayımlar

Bir de 1800'lü yıllardan kalma şu birkaç kitap var; "acaba bu kitaplar ne için yazılmış, kimler yazmış, ne gibi işlevleri olmuş, daha sonraki hangi çalışmalara öncülük etmiş?"

- Jakob Ludwig Karl Grimm-Wilhelm Grimm, *Kinder- und Hausmärchen*, 1812-1815.
- J. G. von Hahn, *Griechisch- und albanische Märchen*, Leipzig 1864.

Bu arada, acaba şu bilginler masal alanı için ne gibi yararlı işleri ortaya koymuşlardır? Johann Gottfried Herder, Theodor Benfey.

Bizimle ilgili birkaç kaynağa geçmeden önce şu Batılı adları da analım. Onlar, ne tür çalışmaları sonucu günde-

me taşınmıştır? Charles Perrault, Achim von Arnim, Clemens Brentano, Bettina Brentano vb.

Bir de masalların menşei nazariyeleri (köken kuramları) ile ilgilenen, görüş ortaya koyan bilginler var; onların bu alana eğilmeleri de iki yüzyıla yaklaşmıştır. Ayrıca masalların sınıflandırılmasında emekleri geçen, çoğunluğunu kuzey Avrupalıların oluşturduğu bilginler var. Bu son iki bölümde anılması gereken o kadar çok ad var ki, saymakla bitmez. Biz, bu konuda bilgi edinmek isteyen gençlere aşağıdaki çalışmalarımızı salık vermek istiyoruz.

İlk kaynağımız, yukarıda iki ayrı baskısından söz ettiğimiz doktora çalışmamız. 1973 baskısı için 66-78, 2002 baskısı için 51-60. sayfaları bakılabilir.

Saim Sakaoglu, *Masal Araştırmaları*, Ankara 1999, 4-16 (2. bs. 2003, 3. bs. 2007).

Saim Sakaoglu, "İngiliz, Fransız ve Alman Dillerinde Anadolu Masalları Bibliyografyası. *Türk Folkloru Araştırmaları Yıllığı 1975*, Ankara 1976, 209-223 ve oradan *Masal Araştırmaları*, 255-269.

Saim Sakaoglu, "Masallar", *Türk Dünyası Ortak Edebiyatı / Türk Dünyası Edebiyatı Tarihi*, C. II, Ankara 2002, 131-312 (181 s.).

Türk masalları ile ilgili olarak yapılan bazı çalışmalar da aşağıdaki imzaları taşımaktadır.

İnci Akidil, Bilge Seyidoğlu, Umay Günay, Ali Berat Alptekin, Ahmet Ali Arslan, Esmâ Şimşek, Metin Ergun, Muhsine Helimoğlu Yavuz vd.

Masalı tanıyabilmek, onun iç dünyasına girmekle mümkün olabilir. Bu da, masalı çevreleyen, onun olmazsa olmazı olan kavramları iyice özümsememize bağlıdır. Daha tanımından başlayan bu

çerçeveyi oluşturan terimler arasında neler vardır acaba? Bu terimleri belirli bir sıraya göre şöyle sıralayabiliriz: Tip, motif, varyant (değişke, eş metin), formel (kalıp söz), vb.

“Tip nedir?” sorusuna cevap arayacak değilim; *Funk and Wagnal Standart Dictionary*'i de acaba kaç tanım vardır ve bunların altında kimlerin imzası vardır? “Ya motif?” Bu yazının amacı, gerçek masal araştırmacılarına göre farklılık gösterebilecek tanımları ortaya koymak değildir. Son cümlemizdeki “gerçek masal araştırmacıları”, üzerinde durulması gereken bir konudur. Son çeyrek yüzyılda büyük gelişmeler gösteren; “fotokopi yolu”, “kes yapıştır yöntemi”, “Ali'nin kitabını Veli'ye tarzı”, üstüne üstlük bir de bunları çarpıştırırken anlatımlara hâkim olamamak ortalığı bilgi kirliliğine boğmaktadır. Onun için, konunun alanına inip hüküm verecek olanların “masal araştırmacılığı sicili”ne bakılmalıdır. Benim tanımımı, yorumumu, değerlendirmemi, daha çok dizgiden kaynaklanan hatamı, kendi görüşüymüş gibi yeni kıyafetlerle ‘defile’ye çıkaranlarla sonuca ulaşılmaz, ulaşılamaz.

Bir de, gerçekten iyi niyetli olan araştırmacılar vardır; yanıldıklarını kabul eden, bu yolun yenisi olduğunu, biraz da sıkılarak itiraf eden, yanlışlarının giderilmesi ve eksiklerinin tamamlanmasından mutluluk duyan bu, alanı gelecekte yerimizi emanet edeceğimiz adaylara her türlü yardımda bulunmalıyız. Ne yazık ki kıt bilgisiyle, değil yardımcı olmak, yolları kesmeye çalışanların olduğunu uzaktan da olsa gözlemlemekteyiz.

İşin daha ilgi çekici yönü ise, farklı alanın uzmanı olup da kavramların bizim alanımızda farklı anlamları karşılayan terimler olduğunu yeterince özüm-

semeyen meslektaşlarımızın varlığıdır. Mesela, bizim alanın uzmanlarının “tip” olarak kabul ettiği kavramı, farklı alanlarda çalışanlar biraz kabaca da olsa benzetmeyle çözüme kavuşturmaya çalışalım. “Size ‘çekirdek’ kelimesi / kavramı / terimi neyi / neleri hatırlatmaktadır?” Eğer biyolog iseniz aklınıza gelecek olan farklı olacaktır, fizikçi iseniz daha değişik... Kuru yemişi iseniz daha farklı şeyi düşüneceksiniz, tabii hepimizin ortak yanı olarak; kayısıdan portakala; erikten, şeftali ve üzüme uzanan çizgide, meyvelerin çekirdekleri hatıra gelecektir. Bir de kayısı çekirdeği ticareti yapanları hatırlayınız, zeytin çekirdeğini de unutmayınız.

Bunu söylemenin güzel bir örneği var, kısaca hatırlatmak isterim. Şimdi tarihe karışmış olan, döneminde Türkoloji alanında bir yıldız gibi parlayan bir bilimsel toplantı vardı: Türkoloji kongreleri... Ben de, 6-10 Ekim 1980 tarihleri arasında İstanbul'da toplanan bu kongrelerin milli olan üçüncüsünde bir bildiri sunmuştum: “Bir Kıbrıs Masalının Motif Yapısı.” Bildiri üzerinde söz alanlar oldu, almayanlar da... “Almayanlar da” diyorum, çünkü farklı alanın bir bilgini, belki de bir tartışmaya girmemek, bir yanlış iş yapmamak için oturumun kapanmasından sonra, konuşmamızda yer alan “motif” ve “tip” terimleriyle ilgili olarak aklına takılan iki soruyu yöneltti. Cevaplarımdan sonra o aydınlanmış olarak ayrılırken ben de bu tür farklı şekillerde yorumlanabilecek terimleri biraz daha açarak sunmaya karar verdim.

Ne yazık ki tabii karşılamadığımız bu tür farklı yorumlamalar bizim alanımızın bilginleri arasında da görülmektedir. İşin asıl acı yönü, doçentlik sınavlarında aday, iki farklı görüşe sa-

hip hocanın arasında, “anneni mi daha çok seviyorsun, babanı mı?” sorusunun kahramanı olan çocuğun durumuna düşüyor. İster istemez aklımıza o ünlü sakallı-bıyıklı söz geliyor.

“Tip” terimini anlamakta sıkıntı çekenlerin olabilir, bunu asla yadırgamayız; ancak bunun giderilmesi için de önerilerimizin göz önünde bulundurulmasını isteriz. Eline Stith Thompson’ın *Motif Index of Folk-Literature* adlı eserini alıp onu bir kataloğdan daha çok bir bilimsel eser gibi incelemesi gerekenler, inanıyorum ki nesir cümleleriyle değil sınıflamanın kendine özgü sistemiyle karşı karşıya kalınca her şeyi daha kolay anlayacaktır. Bazı tiplerin alt başlıklarındaki I, II; A, B; 1, 2’leri gördükçe ve alt sıralarda kolayca çözülecek İngilizce “özet” diyebileceğimiz satırlara sıkıştırılmış olan motifin ne olduğunu hemen kavrayabilecektir. “Motif” teriminin ne olduğu tanımlara boğulmadan kataloğlardan kolaylıkla anlaşılabilir. Orada, bazen onlara varan örneklerden yola çıkılarak âdeta şifre gibi anlaşılacak motifi yakalamış olacaksınız. Ancak bir şeye dikkat edilmesi gerekecektir. Niçin dallara ayrılırken sunulan “anlaşılması zor gibi” numaralar bu kadar çok oluyor?

Bu konuya açıklık getirecek bir olayı aktarmak isterim. Bilir misiniz ki biz renk konusunda yeterince duyarlı değiliz. Kompozisyon dersinde konuyu anlatan öğrencimin kullandığı bir kelimeye, kırmızıya takıldım. Sözü ettiği renk kırmızı olmamalıydı. Kırmızı, daha çok kız öğrencilerimizin tercih ettiği bir renktir, bilirsiniz. Sınıfta, kıyafetleri kırmızı ve onun tonlarıyla ilgili birkaç öğrencim vardı. Tahtadaki öğrencime, anlatmak istediği kırmızının sınıfta olup

olmadığını sordum! Bir arkadaşının kıyafetini işaret etti. Kıyafetin sahibi kızımız, o elbisesini alırken hangi renk niyetiyle aldığını sordum. Aldığımız cevap ‘kırmızı’ değildi.

Erkek öğrencilerimiz ertesi haftaki dersimize boya tüccarlarından aldıkları renk kataloglarıyla geldiler. Oto boyacılarının katalogu da vardı. Gördük ki, aynı renk adı farklı farklı renklere işaret ediyordu. Demek ki boya dünyası da, tıpkı bizim ‘tip’ ve ‘motif’ konusundaki farklılığımızdaki gibi bir ortak noktada birleşmemiştir.

Bunun üzerine, bu sefer farklı bir renk üzerine eğildik: *Mavi*. İşte farklı kuruluş özelliklerine göre mavilerimiz: *Mavimsi, mavimtrak, masmavi, açık mavi, koyu mavi, boncuk mavis, çivit mavis, deniz mavis, gece mavis; cam göbeği, gök, lacivert, maviş, vb.*

Yukarıda sıralanan *mavi*’ler, arasındaki farkı daha iyi anlayabilmek için bütün renkleri yan yana getirmemiz gerekecek. İşte biz, ‘mavi’yi esas alacak, öbür renkleri onun âdeta varyantları gibi göreceğiz.

Prof. Boratav’ın 1953’te hocasıyla birlikte yayımladığı katalog o günün şartlarına göre hazırlanırken de uluslararası sisteme uymuyordu. Neredeyse 40-45 yıl önce Kuzey Avrupa’da hazırlanan pek çok katalog ortada iken, ikilinin o katalogu bu şekilde hazırlamalarını anlamak zordur.

Hemen şunu söyleyelim. J. G. von Hahn’ın 1864’te ortaya koyduğu çalışma, bilimselliğinden çok ilk olması özelliğiyle tarihteki yerini almıştı. Kusurları vardı, eksikleri vardı, yanlışları vardı, vb.

Neydi *Typen türkischen Volksmärchen*’in eleştirilen yönü / yönleri? Bir kere 378 tip, aralarında, ileride

bulunacak yeni tipler için boşluk bırakılmaksızın sıralanmamıştı. Oysa, daha önceki yıllarda Batı'da yayımlanan örneklerde aralarda boşluklar bırakılmıştı. Bizce, bu 378 tip, belki de 999'a kadar yayılmalıydı.

Kuzey Avrupa ülkelerinde, efsaneler konusunda öncü çalışmalar ortaya konulmuştur. A. Aarne'in, yukarıda andığımız masal kataloğu aslında daha sonraki çalışmalar için güzel bir örnekti: Numaralar arasında bırakılan boşluklar gelecekte bu yola devam edecek olan araştırmacılara yardımcı olacaktı. Aarne'in 1911 yılında yayımladığı *Finnische Märchenvarianten* (Hamina 1911) adlı çalışmanın ilk bölümü hayvan masallarına, bunun da ilk 69 tipi vahşi hayvan masallarına ayrılmıştı. Bilgin bu 69 tiplik kadronun ancak 34 tanesine masalları yerleştirmiş, 35 tanesini boş bırakmıştı. Boş bırakılan, daha doğrusu bir sonraki başlığa geçilirken yer verilmeyen numaralar şunlardır:10-14, 22-29, 34-45, 44-46, 48-49, 51-54, 63, 66-69.

Ancak nedendir bilinmez, aynı bilginin ülkesinin yaratılış efsaneleri ile ilgili çalışmasından bu kurala uymadığını görüyoruz. *Verzeichnis der finnischen Ursprungssagen und Ihrer Varianten* (Hamina 1912) adlı katalogta efsaneler dokuz bölümde ele alınmış dalların biri biterken öbürü başlamıştır. Mesela 'Dünyanın Yaratılışı' 1-10 numaralarda gösterilirken 'İnsan' hemen 11'de başlamaktadır. Diğer bölümlerde de durum böyledir.

Aarne bir dönüş mü yaptı, yoksa bunun başka bir sebebi mi var? Bizce, 1912 tarihli eserini daha önce hazırladı, bu sebeple ondaki yöntem 1910 ve 1911 tarihli çalışmalarına göre bir adım geridedir.

İşte *Typen türkischen Volksmärchen*'de görülen yöntem de bir adım geriden gelen çalışmanın benzeridir.

Buraya kadar verdiğimiz bilgi, kaynak ve örneklerden de anlaşılacağı üzere bizim yeni ve bütün kaynakları ele alan bir masal tipleri kataloğuna ihtiyacımız vardır. Bu ağır yükü üstlenebilecek, belki de elini taşın altına sokabilecek kişi değil, kurum var mıdır? Hangi üniversitemizin hangi bölümleri, ana bilim dalları, enstitüleri, merkezleri bu işe soyunabileceklerdir? Bize kalırsa bu işi hiçbir üniversite üstlenmez. Başta insan kaynağı olmak üzere maddi kaynağın boyutları bir üniversitenin imkânlarının çok üzerindedir. Onun için bu iş bir projeye bağlanıp ilgili makamlardan sağlanacak maddi imkânın farklı üniversitelerin alanla doğrudan ilgili hocalarından oluşacak bir ortak çalışma ile sonuçlandırılacaktır. Türk Dil Kurumunun, Atatürk Kültür Merkezinin bu tür projelere eğildiği ve başarılı olduğu bilinmektedir.

Aslında böyle bir proje için ilk akla gelecek olan kurum, Kültür ve Turizm Bakanlığı olmalıydı. Ancak, Bakanlığımız birkaç yıldan beri âdeta Turizm Bakanlığı gibi çalışmakta, son 30 yılın görkemli günlerini aratmaktadır. Bakanlığımız âdeta kitap, dergi, toplantı, sergi vb. konularda dar bir alanı seçmiş gibidir.

1968 yılında masal denizine daldığımda kendimi Marmara'da gibi hissetmiştim. Ali Berat Alptekin'le doktora çalışması yaparken ise Ege'de gibiydim. Ya şimdi? Atlas Okyanusu'nda bile değil Pasifik Okyanusu'ndayım. Gümüşhane'de derlediğim masalları karşılaştırmak için sınırlı sayıda olan kaynaklara göre günümüzde sayılarla bile ifade edilme-

yecek kaynakların varlığı, çalışmanın insan kaynaklarının geniş tutulmasını gerekli kılmaktadır. Hemen şunu belirtmeliyim ki, göreve başladıktan sonra öncülüğümde kurulan ve emekli oluncaya kadar 17 yıl başkanlığını yaptığım Selçuk Üniversitesi Türk Halk Kültürü Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin arşivi ile yaptırdığımız bitirme tezlerindeki masalların sayısı bile *Typen türkischen Volksmärchen*'ın kaynak sayısının çok üstünde olabilir.

Daha düne kadar tıp fakültelerinde bir dahiliye uzmanı, bir çocuk hastalıkları uzmanı, vb. alanın bütün dallarına eğilebiliyor idiyse, bizim alanımızda da her halk edebiyatı uzmanı alanın bütün dallarının uzmanı gibi algılanıyordu. Oysa günümüzde durum böyle değil artık. Sözüünü ettiğimiz projede görev alacak olanlar, en azından bilimsel aşamalarının birini masallar üzerinde kurmuş olmalıdır. İnanıyorum ki lisans düzeyinde alınan / verilen bilgiler böyle bir projede yeterli olmayacaktır.

Bir basamak daha ileri giderek söyle diyebilir miyiz acaba? Bizim masal araştırmacılarımızın kaç *Typen türkischen Volksmärchen* ve *The Types of the Folktale*'in dışında, üçüncü bir katalog görmüştür? Mesela Hindistan, Kore, Meksika, Kuzey Afrika, İngiltere, Kuzey Amerika ve Polonezya, vb. ülke ve coğrafyalarla ilgili kataloglara ulaşabilmişler midir? A. Aarne ve takipçilerinin 1910'dan sonraki çalışmaları ve ünlü üniversitelerde yapılan doktora çalışmalarını bunun dışında tutuyoruz.

Bununla demek istiyoruz ki, iyi bir halk hikâyesi uzmanı olabilirsiniz, asıl alanınız âşık edebiyatı olabilir ve sizin en başarılı eserlerinizi verdiğiniz alan mitolojidir. Peki, masal? Masalla olan

bağımız? Onun için bu projede görev alabilecek olanlar, en azından daha sonra özel bir eğitimle yetiştirilmiş olmak için bu konularda seminerler almalıdır.

Her konuda öncü olan Ankara, devlet üniversiteleri başta olmak üzere bu konuda bir proje hazırlayacak yetkinliktedir, görev onlara düşmektedir. Taşradan da onlara yardım edecek öğretim üyeleri elbette çıkacaktır.

Ankara Üniversitesinin bu konudaki yalnzılığının yanında, bu taşra üniversiteleri (Selçuk Ü., Fırat Ü., Ege Ü., Süleyman Demirel Ü., Gaziantep Ü., vb.) yetişmiş elemanlarıyla yardım edebilecek güçtedir. Bir masal cennetinde, herkesin kolayca yararlanabileceği bir TÜRK MASAL TIPLERİ KATALOĞU'nun hazırlanması süreci başlatılmalıdır. *Typen türkischer Volksmärchen*'in, uluslararası ölçütlere uydurulmasından çok yeni bir katalogun hazırlanması gerekecektir. Biz Türkler de, bir Antti Aarne, bir Stith Thompson olmasa bile bir 'takım', 'ekip' arıyoruz! Niyetimiz yanlış anlaşılmasın, şöyle diyeceğiz "Ankara (Üniversiteleri), iş başına!"